ژیانی پەناهەندەی عیراقی لە رۆمانێکدا.. ئەردەڵان عەبدوڵڵا

خوێندنەوەیەک بۆ رۆمانی(عیراقییەک لە پاریس) ی سامۆئێل شەمعون

ئەردەڵان عەبدوڵڵا

یەکێک لە رۆماننووسە جوانەکانی عیراق(سەموێل شەمعون)ە، ئەم نووسەرە عیراقییە کە مەسیحییە و ماوەی چەندین ساڵە لە فەرەنسا دەژی، دەچێتە قاڵبی ئەو رۆماننووسە عیراقییانەی، کە بە(رۆماننووسی نوێی عیراق) وەسف دەکرێن. یەکێک لە کارە جوانەکانی، رۆمانی (عیراقییەک لە پاریس)ە ، کە لە ساڵی 2005 لە بەیروت چاپ بووە، ئەم رۆمانە بۆ زۆربەی زمانە جیهانییەکان وەرگێڕدراوە و (سەباح ئیسماعیل)، کردوویەتی بە کوردی و ناوەندی رۆشنبیری و هونەریی ئەندێشە، ساڵی 2014 چاپی کردووە.
بەداخەوە ژیانی گەلانی عیراق، هاتنی بەعسییەکان و ساڵانی حوکمڕانی (سەدام حسێن)، بووە هۆی ئەوەی بەشێکی زۆری خەڵکی بەگشتی و گەنجان بەتایبەتی، وڵات بەجێبهێڵن و ئاوارەی وڵاتانی جیهان بن. لەمەشدا ژیانی پەنابەرانی عیراق، هیچ جیاوازی لەگەڵ گەلانی تر نەبووە و پڕیەتی لە حیکایەتی تراژیدیی. خۆشبەختانە ئێستا، بەشێکی زۆری رۆماننووسە عیراقییەکان، لە رێگەی رۆمانەکانیانەوە، توانیوویانە، بەشێک لەو حیکایەتە زۆرانەی پەنابەرانی عیراقی بگێڕنەوە.

لە نامەیەکدا نووسەر بۆ وەرگێڕی کتێبەکە، کە لە سەرەتای کتێبەکەدا بڵاوکراوەتەوە، لە بارەی رۆمانەکەوە دەڵێت:

«لێت پرسیوم داخۆ(عیراقییەك لە پاریس) ژیاننامەیە، یاخود زادەی خەیاڵە؟ دەخوازم پێت بڵێم، بەڵێ، ژیاننامەیەکی رووتە. من تێیدا ویستوومە وەسفی ئەو ئەشکەنجەیەی بەدەست پیاوانی پۆلیسی عەرەبەوە، بەتایبەت لە سوریا، ئەردەن، لوبنان و شوێنانی تر، کە ناوم نەهێناون، چێشتوومە، هەور بکەمەوە. هەروەها لە پەسنی ئەو ژیانە قورسەی کارەکتەر لە ئاوارەیی لە شەقامەکانی پاریسدا لەو زستانە ساردانەدا تێیدا ژیاوم، سووك بکەم..ل11»

جیهانی عەرەبی گۆڕستانێکی گەورەیە

(جوبی کیکا) مەسیحییەکی خەڵکی حەبانییەیە، کەسێکی هونەرمەندە و عاشقی سینەمایە، خەونی گەیشتن بە هۆلیود، ناچاری دەکات ساڵی 1979 عیراق بەجێبهێڵێت، سەرەتا کۆچ بۆ سوریا دەکات، لەرێشەوە، وەسفەکی گشتی کۆچەرانی عیراقی لە سوریا کردووە لە ساڵانی هەشتاکاندا. پاش هەفتەیەک لە سوریا، بە تۆمەتی سیخوڕیی دەستگیر دەکرێت و لە زیندان زۆر ئازاری دەدەن. نووسەر توانیویەتی وەسفەکی گشتی رەوشی زیندانەکانی سوریا بکات و مامەڵەی نامرۆڤانەی ئەو رژێمە دەربخات. تراژیدیای (جوبی) بەمە تەواو نابێت، کاتێک دەگاتە پاریس، رەوشی ژیانی ئاوارە عیراقییەکان و عەرەب و خۆرهەڵات لەم وڵاتەدا باس دەکات، نووسەر توانیوویەتی بەوپەڕی راستگۆییەوە باسی رەوشی پەنابەران بکات.

(ژیانی بێ خانە و لانە، نەک هەر کارێکی قورس بوو، بگرە کارێکی زۆر تاقەت پروکێنیش بوو. ل.101)

بە حوکمی ئەوەی خۆم ماوەیەک لە فەرەنسا ژیاوم، ئاگاداری رەوشی ناخۆشی پەنابەرانم. ئەم وڵاتە لەچاو وڵاتانی تری ئەوروپییدا، هیچ مافی پەنابەری نەدەدا بە پەنابەر، بەتایبەتی لە ساڵانی هەشتا و نەوەدەکاندا، پەنابەر هیچ مافێکی نەبوو، هەربۆیە زۆر کەم کورد و خەڵکانی خۆرهەڵات، لەم وڵاتەدا دەمانەوە، چونکە رەوشی ژیانی پەنابەران زۆر خراپ بوو، حکومەت هیچ هاوکاریی نەدەکردن، ئەگەر کەسێک یان هاوڕێیەکی دەسەزت نەبوایە، ئەوا لەسەر شەقامەکان دەکەوتیت و کەس لای لێ نەدەکردیتەوە. لێرەشدا نووسەری ئەم رۆمانە، زۆر بە جوانی وەسفی ژیانی پەنابەرانی کردووە، بەتایبەتی ئەوانەی لە ساڵانی هەشتاکاندا روویان لە فەرەنسا کردوو.

(ئەگەر بۆ چەند ساتێک لە شەقامەکانی پاریسدا بژیت، ئەوا دەشێت لەگەڵ خودا خۆیدا رووبەڕوو ببیتەوە.ل 169)

جگە لە ژیانی پەنابەران، نووسەر توانیوویەتی لایەکیش لە ژیانی مەسیحییەکانی عیراق بکاتەوە، لەهەمانکاتیشدا تیشکێک بخاتە سەر کەلتوری ئاشوورییەکانی عیراق، هەروەها بە توندییش رەخنە لە رژێمە دیکتاتۆرەکانی خۆرهەڵاتی ناوەڕاست دەگرێت.